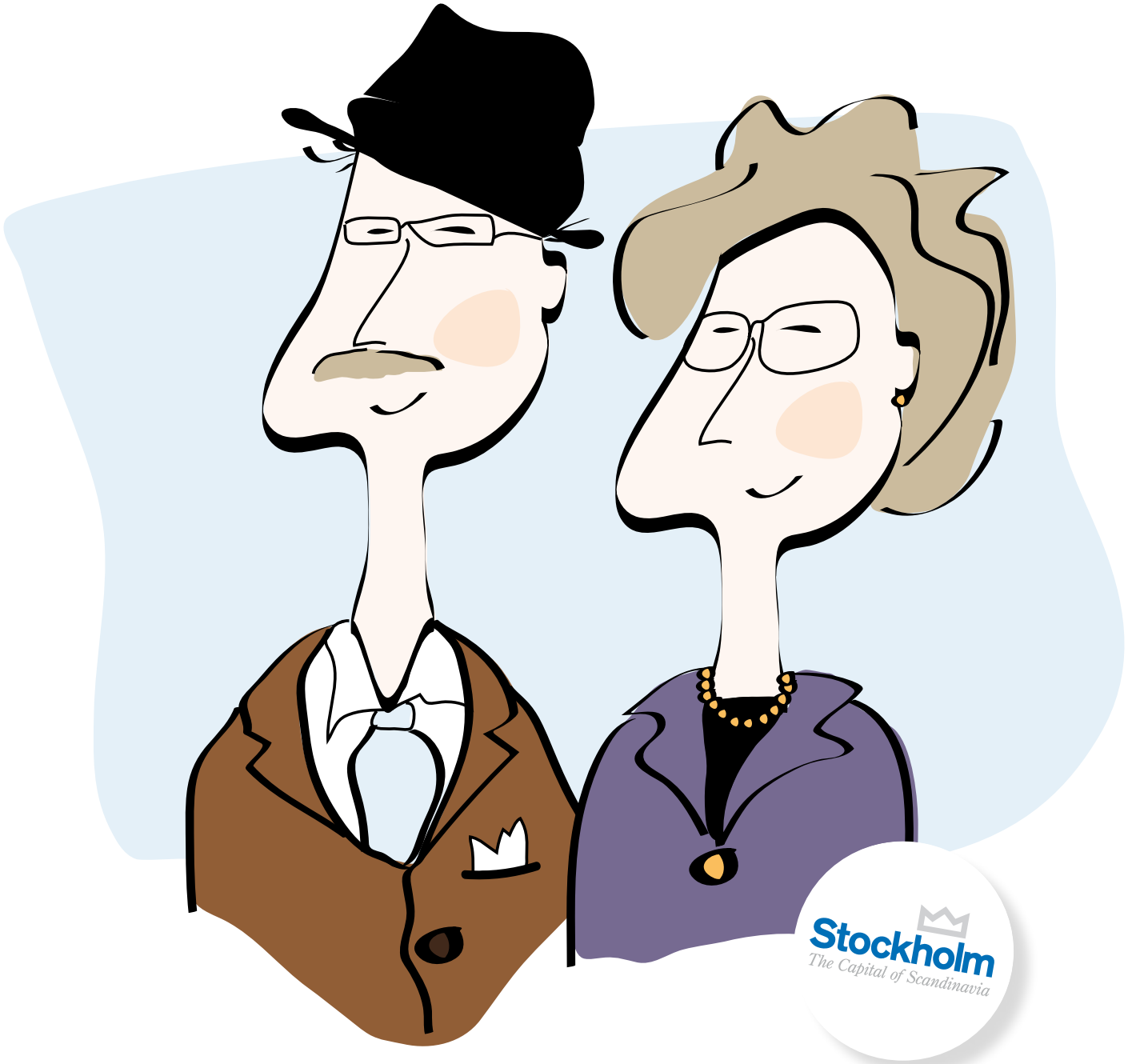

TURVAKSESI

– vältty joutumasta rikoksen uhriksi

OHJEITA JA NEUVOJA VANHUKSILLE

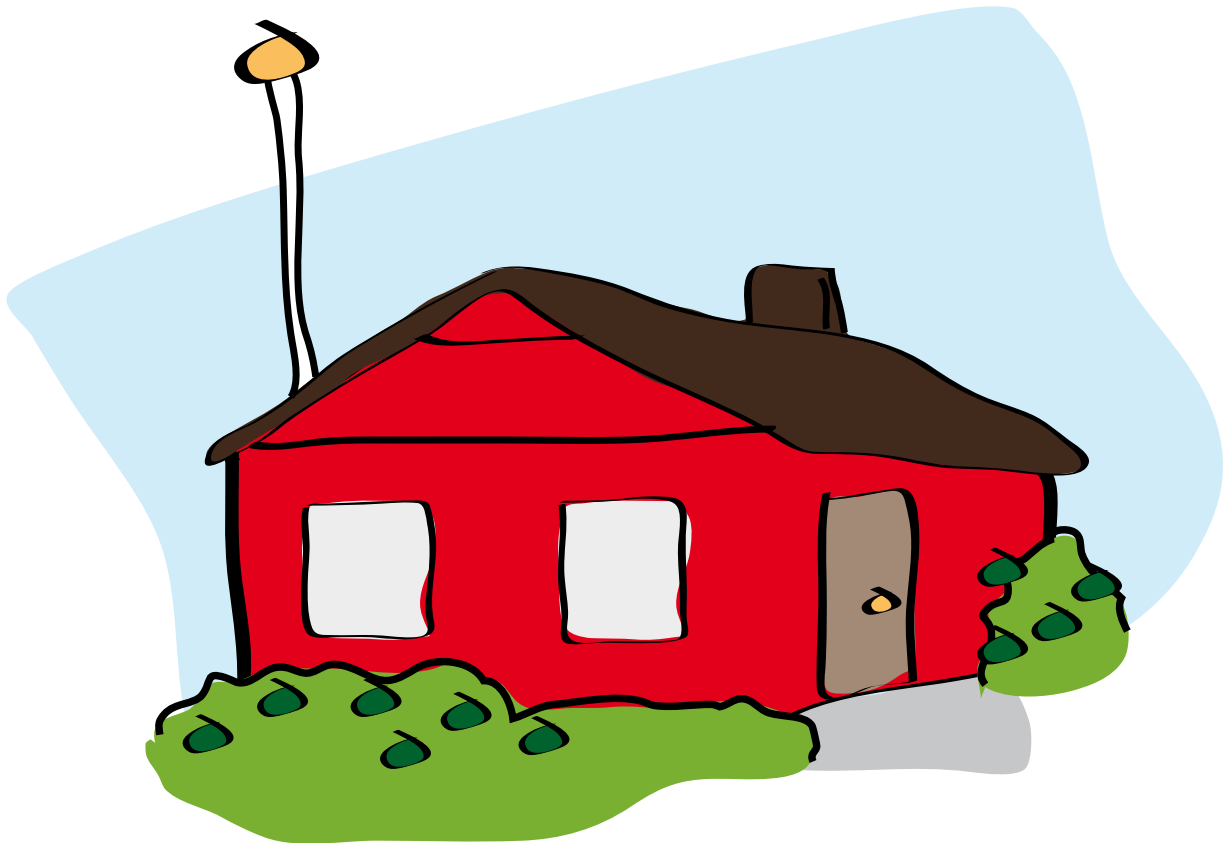
Yli 65-vuotiaat joutuvat väkivallan, varkauden tai vahingonteon kohteeksi harvimmin. Rikollisuutta tätä väestöryhmää kohtaan kuitenkin esiintyy ja se aiheuttaa turvattomuutta. Tavallisimpia ovat varkaudet, jotka tapahtuvat vanhusten ”auttamisen” yhteydessä. Myös väkivaltaa esiintyy. Tässä oppaassa kerrotaan, miten rikoksilta voi suojautua ja mitä voit tehdä, jos kaikesta huolimatta joudut rikoksen uhriksi.

Tavallisimpia vanhusrikoksia ovat taskuvarkaudet, laukkuvarkaudet ja asuntomurrot. Vanhusrikoksella tarkoitetaan ”rikosta, johon ei liity sisään murtautumista ja jossa varas on käyttänyt hyväkseen vanhuksen iästä johtuvaa heikkoutta tai heikentynyttä puolustuskykyä”. On hyvä muistaa, että varkauksia tekevät kaikenikäiset, niin naiset kuin miehet, jotka yleensä antavat itsestään hyvin miellyttävän ja kunnollisen vaikutelman ja haluavat tarjota ”apua”.

OMAKOTI- TAI RIVITA- LOSSA ASUVALLE

- Kerro naapureille, jos matkustat pois. Pyydä naapuria siirtelemään pihalla tavaroiden paikkaa niin, että näyttää siltä kuin olisit kotona.
- Jos tarvitset remonttimiestä, vaadi tältä aina hyvät suositukset ja F-verolippu.
- Älä jätä tikkaita ja työkaluja näkyville.
- Laadi remonttimiehen kanssa kirjallinen sopimus tehtävästä työstä ja sen kustannuksista.
- Käytä ulkovalaisimia, jossa on ajastin ja/tai liikkeentunnistin.

Kodin turvallisuutta voidaan lisätä monin eri tavoin – niin kotona kuin poissa ollessasi. Tarkista myös remonttimiesten edustamien yritysten luotettavuus ennen kuin tilaat työsuoritusta.

SISÄTILOISSA

- Pidä ulko-ovessa turvaketjua ja ovisilmää sopivalla korkeudella, jos käytät pyörätuolia. Teetä ovien, lukkojen ja muiden turvalaitteiden asennus- ja muutostyöt aina hyvämaineisella yrityksellä. Älä myöskään ole yksin, kun näitä tullaan asentamaan.
- Jos joku tuntematon soittaa ovikelloa, avaa ovea vain sen verran kuin turvaketju antaa myöten, ja pyydä henkilöllisyystodistusta ennen kuin avaat kokonaan. Jos vieras pyytää lainaksi puhelinta tai vesilasiasia, älä päästä häntä sisään!
- Jos asut maan tasolla, pidä parvekkeen ja terassin ovi, aina lukittuina, myös ikkunat.
- Pidä ovet aina lukittuina.
- Älä pidä suuria rahasummia kotona, ja säilytä korujasi mieluiten pankin tallelokerossa.
- Lukitse turvalukko lähtiessäsi kotoa, mutta ei silloin kun olet kotona.
- Älä koskaan jätä käsilaukkuasi tai lompakkoasi eteiseen.
- Laadi arvoesineistä luettelo tai valokuvaa ne.
- Jos luoksesi tulee huoltomies taloyhtiön puolesta, isännöitsijän on ilmoitettava siitä etukäteen.
- Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon on ilmoitettava etukäteen, mihin aikaan he tulevat luoksesi.
- Pyydä ystäviäsi soittamaan ennen kuin he tulevat vierailulle, ja sopikaa kellonaika.
- Hoida laskusi pankkisiirron tai plusgiron kautta, tai Internetissä.
- Älä ”lainaa” pankki- tai luottokorttiasi henkilökunnalle tai kenellekään naapurillesi.
- Älä anna tilinumeroasi tai korttisi tunnuslukua kenellekään joka väittää soittavansa pankista tai muusta vastaavasta laitoksesta. Pankit eivät toimi siten ollessaan yhteydessä asiakkaaseen.

Älä allekirjoita mitään paperia, minkä sisällöstä et ole varma. Sama pätee myös puhelinmyyntiin. Älä tee ostoksia tai sopimuksia, joista olet epävarma.

- Älä tee ovensuuostoksia – silloin näytät, että pidät rahaa kotona.
- Kotoa lähtiessäsi jätä joku valo palamaan ja radio päälle.
- Matkustaessasi pois kotoa sovi naapurin kanssa postilaatikon tyhjennyksestä.
- Keskeytä lehtitilauksesi tai käännä postisi, jos olet poissa kotoa pidemmän aikaa.
- Älä jätä poissaoloviestiä puhelin-vastaajaan tai tietokoneelle.
- Pidä lompakkoasi takin sisätaskussa, ei housujen takataskussa.
- Älä pidä käsilaukussa sekä avaimiasi että lompakkoasi.
- Pidä silmälaseja taskussa, jottei sinun tarvitsisi avata käsilaukkua niitä varten.
- Kanna käsilaukkua lukko tai läppä itseesi päin käännettynä ja olkahihna rinnan yli.
- Älä koskaan laita käsilaukkua tai lompakkoa kaupan tavarakärryyn tai rollaattorin päälle.
- Ole erityisen valppaana väentungoksessa ja busseissa, metrossa ja kauppajonoissa.

ULKONA

- Älä ota tuntemattomalta vastaan apua kassien, laukun tai rollaattorin kanssa.
- Toimi huomaamattomasti käydessäsi pankkiautomaatilla. Älä ota vastaan apua vierailta.
- Älä anna muiden nähdä rahoja tai tunnuslukua, älä säilytä tunnuslukua lompakossa.
- Älä pidä mukana tarpeettoman paljon rahaa, kun lähdet ulos.
- Jaa rahoja useampiin paikkoihin pieniä summia.
- Varmista aina, että saat oikean määrän vaihtorahaa.

Lompakkovarkaas toimivat harhauttamalla; yleensä heitä on kaksi, joista toinen harhauttaa ja toinen ottaa lompakon. Varo väentungoksia esim. bussiin noustessa tai sieltä poistuessa sekä kassajonossa.

KUN RIKOS ON TAPAHTUNUT

- Jos epäilet että asunnossasi on joku – älä mene sisään, vaan soita poliisille numeroon 112.
- Koeta muistaa henkilöstä ja tilanteesta mahdollisimman paljon poliisin tiedusteluja varten
- Tee ilmoitus poliisiasemalle, puh. 11414 tai Internetissä osoitteessa www.polisen.se
- Älä koske mihinkään ennen kuin poliisi on käynyt, jotta poliisi pääsisi varkaan jäljille ja saisi tämän kiinni.
- Jos lompakkosi varastetaan, ilmoita siitä välittömästi henkilö- ja pankkikorttien sulkupalveluun.
- Jos myyjä tai remonttimies on pettänyt sinua, ota yhteys oman asuinkuntasi kuluttajaneuvontaan.

LAUKUN NAPPAAMINEN

Laukun nappaamisella tarkoitetaan, että laukkusi varastetaan vauhdissa juosten tai polkupyörällä tai mopedilla.

- Älä vastusta varkautta! Rahat eivät voi korvata lihaksen revähdystä tai luunmurtumaa.

**RIKOKSEN SATTUESSA,
SOITA NUMEROON 112.**

RIKOSILMOITUS ON TEHTÄVÄ

- Se on edellytys sille, että rikos voidaan selvittää.
- Se on usein vakuutusyhtiön vaatimus, jotta voisit saada korvausta.
- Saat helpommin poliisin löytämät varastetut tavarat itsellesi takaisin.

TUKEA JA NEUVOJA

Poliisin vapaaehtoistyöntekijät

Poliisin vapaaehtoistyöntekijät ovat erikoistuneet rikosuhrikysymyksiin ja ovat poliisin rekrytoimia ja kouluttamia.

Jos tarvitset apua tai tukea rikosilmoituksen tekotilanteessa, poliisi ottaa mukaan vapaaehtoistyöntekijän.

Rikosuhripäivystys 0200-21 20 19

- Psyykkistä tukea ja käytännön neuvontaa
- Auttaa yhteydenotoissa viranomaisiin ja vakuutusyhtiöön.
- Antaa tukea oikeudenkäyntien yhteydessä
- Tarjoaa sellaisen henkilön tukea, joka ymmärtää rikoksen uhrin tilannetta.

Turvakotitoiminta

Asuntoja väkivallan kohteeksi joutuneille naisille tarjoavat sosiaalipalveluhallinto, vapaaehtoisjärjestöt, yksityiset yritykset ja Ersta diakoni. Jos tarvitset turvakotia kotiväkivallan vuoksi, ota yhteys sosiaalipäivystykseen, puh. 508 40 000.

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS: 0200-21 20 19

KUINKA RIKOSILMOITUS TEHDÄÄN?

Rikoksen tapahtuessa

Jos näet rikoksen tapahtuvan, soita numeroon 112..

Jo tapahtuneet rikokset ja muut kiireettömät asiat

Rikosilmoituksen voi tehdä

- soittamalla poliisille numeroon 114 14
- käymällä lähimmällä poliisiasemalla
- tekemällä rikosilmoituksen Internetissä osoitteeseen www.polisen.se.

Voit pyytää apua luottamaltasi henkilöltä.

Ilmoituksen yhteydessä tarvitaan seuraavat tiedot

- Ilmoituksen jättäjän henkilötunnus
- Rikoksen uhrin (asianomaisen) henkilötunnus
- Asianomaisen vakuutusyhtiö
- Varastetun esineen valmistusnumero, runkonumero, IMEI-koodi (matkapuhelimissa) tai vastaava
- Mahdollisimman tarkka rikoksen tapahtumapaikka ja -ajankohta.

KIIREETTÖMÄT ASIAT, PUH. 11414

MITÄ RIKOSILMOITUKSEN JÄTTÄMISEN JÄLKEEN TAPAHTUU?

Poliisin saatua rikosilmoituksesi sinut kutsutaan kuulusteluun. Tällöin on tärkeää, että kerrot mahdollisimman tarkasti mitä on tapahtunut. Millainen uhka tai rikos sinuun kohdistui? Tunsitko kuka tai ketkä sinua uhkasivat? Onko sitä jatkunut pitkään? Onko silminnäkijöitä ollut läsnä? Jos haluat vahingonkorvausta, sinun on ilmoitettava siitä kuulustelussa.

Mitä teen, jos sain fyysisiä vammoja?

Jos sinuun on kohdistunut väkivaltaa, käy lääkäriä jotta saat vammoistasi virallisen ja kirjallisen todisteen. Vammojen valokuvaus on hyvä lähtökohta oikeudellisesti päteville todisteille sekä osin hyvä mahdollisuus syyttäjälle osoittaa rikos toteen. Valokuvien on oltava poliisin tai hoitohenkilökunnan ottamia.

Voinko ottaa toisen henkilön mukaan poliisikuulusteluun?

Voit ottaa ystäväsi mukaan poliisikuulusteluun. Tietyissä rikoksissa sinulla voi myös olla mukana henkilökohtainen oikeusavustaja. Kantajana olet tällöin sinä itse. Oikeusavustaja on usein asianajaja, joka antaa apua ja tukea esitutkinnan aikana, mahdollisessa oikeudenkäynnissä ja vahingonkorvausvaatimuksissa. Apu on sinulle maksutonta.

Jos olet joutunut väkivallan kohteeksi, on tärkeää että hakeudut hoitoon ja että saat vammasi dokumentoitua. Se on välttämätöntä, jotta voisit hakea korvauksia tai vahingonkorvausta.

MITÄ OIKEUDENKÄYNNISSÄ TAPAHTUU?

Kun poliisin esitutkinta on valmis, syyttäjä päättää jos rikoksesta epäilty saa syytteen tai ei. Syyte johtaa asian suulliseen käsittelyyn käräjäoikeudessa (oikeudenkäynti). Siellä kuulustellaan sinua, syytettyä sekä mahdollisia todistajia. Sitten tuomioistuin tekee arvionsa ja julistaa tuomion. Jos käräjäoikeuden päätökseen ei olla tyytyväisiä, siitä voidaan valittaa edelleen hovioikeuteen.

Mitä on todistajan suojele?

Todistajan suojeleija voi antaa apua oikeudenkäynnin aikana. Todistajan suojeleussa työskentelee henkilöitä, jotka toimivat aatteellisesti ja antavat käytännön tietoa ja apua oikeudenkäynnin yhteydessä.

Pitääkö minun osata ruotsia?

Ei. Sinulla on oikeus käyttää tulkkia sekä esitutkintavaiheessa että oikeudenkäynnin aikana. Voit käyttää tulkkia myös asioidessasi muiden viranomaisten, esimerkiksi sosiaalipalvelujen kanssa.

Mistä saan suoja, jos minua uhataan?

Poliisi arvioi riskisi altistua rikoksen uhriksi uudelleen. Tarkoituksena on laatia suunnitelma mahdollisten suojeletoimenpiteiden varalta, joilla estetään rikoksen tai vakavan uhkailun toistuminen. Turvatoimet ovat aina tapauskohtaisia ja ne voivat olla mitä vain hälytyslaitteista tukihenkilöihin. Uhkailtu henkilö voi myös hakea estomerkintää verohallinnon ylläpitämään väestörekisteriin. Kun omien tietojesi kohdalla on tällainen estomerkintä, henkilö- ja osoitetietojasi ei voida luovuttaa edelleen. Jos vaaditaan muuttoa salaiselle paikkakunnalle, on mahdollista että osoitteeksesi merkitään entinen asuinkunta. Tällöin veroviranomainen välittää postin asunnollesi.

Voit saada apua oikeudenkäynnissä todistajan suojelelta. Voit myös saada tulkin palveluita poliisin esitutkinnan ja varsinaisen oikeudenkäynnin aikana.

POLIISI

Soita numeroon 114 14, jos haluat neuvoja tai jos rikos on jo tapahtunut.

SULKUPALVELU

Eri pankeissa pankki- ja luottokorttien sulkupalvelut toimivat eri tavoin. Ota yhteys omaan pankkiisi tai poliisiin.

VAKUUTUKSET

Ota selvää omasta vakuutusturvastasi; etupäässä on kyse kotivakuutuksesta ja sen lisäominaisuuksista.

TUKHOLMAN KAUPUNGIN VANHUS- JA VAMMAISTYÖN PÄIVYSTYS

Jos tarvitset nopeasti hoitoa, soita numeroon 50840700

VANHUSASIAMIES

Asiamies on puolueeton ja voi antaa neuvoa ja tukea uhkatilanteisiin. Puhelin 508 362 10, sähköposti aldreombudsmannen@aldre.stockholm.se

ÄLDRE DIREKT

Voit kääntyä Äldre direktin puoleen kaikissa Tukholman kaupungin vanhustenhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Puhelin 80 65 65.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja arjen turvallisuudesta antaa MBS (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Se on suojaverkosto, jossa on mukana lukuisia eri viranomaisia ja järjestöjä. Internetissä suojaverkosto toimii osoitteessa www.skyddsnetet.se

Tukholman kaupungin vanhustenhuolto on laatinut tämän esitteen vuonna 2009 yhteistyössä poliisiin, Tukholman läänin, rikosuhripäivystyksen, Micasa Kiinteistöjen ja eläkeläisjärjestöjen PRO, RPG, SPF, SPRF ja SKPF kanssa. Se perustuu Göteborgissa 2005, Örebrossa 2006 ja Kanadassa 2008 laadittuihin esitemateriaaleihin.

VANHUSTENUOLTO

106 64 Stockholm
Puh: 08-508 36 200

www.stockholm.se

Polisen

106 75 Stockholm
Puh: 114 14

www.polisen.se